

ULUSLARARASI GÖZETİM ŞİRKETİ (UGŞ) STATÜSÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

1) Gözetim faaliyeti nedir?

Dış ticarete konu malların kalitesinin ve miktarının kontrolü; depolama, yükleme, boşaltma ve nakil esnasındaki durumunun tespiti ile döviz kuru ve mali şartlar da dâhil olmak üzere fiyatının ve gümrük sınıflandırmasının doğruluğunun saptanması konusundaki uluslararası gözetim faaliyetlerine, 2015/24 sayılı Ürün Güvenliği ve Denetimi Tebliği kapsamında gözetim faaliyeti adı verilmektedir.

Gözetim faaliyeti sonucunda uluslararası gözetim şirketi tarafından gözetim raporu düzenlenir ve bu belge uzman personel veya şirketi temsil ve ilzama yetkili kişi tarafından imzalanır.

2) 2015/24 sayılı Uluslararası Gözetim Şirketi Statüsüne İlişkin Tebliğ hangi gözetim faaliyetlerini kapsar?

Yalnızca ithalat ve ihracata konu mallar üzerinde gerçekleştirilen ve yukarıda tanımlanan gözetim faaliyetleri 2015/24 sayılı Tebliğ kapsamına girer.

Bakanlığımızdan statü alan bir uluslararası gözetim şirketinin, diğer kamu kuruluşları tarafından da gözetim şirketi olarak yetkilendirilmesi mümkündür. UGŞ'ler, 2015/24 sayılı Tebliğ kapsamında Bakanlığımıza karşı, yalnızca Bakanlığımızdan aldıkları yetkilendirme çerçevesinde sorumludurlar. Diğer yetkilendirmeleri çerçevesindeki sorumlulukları, Bakanlığımız yetkisi dışındadır.

Sevk öncesi inceleme faaliyetleri (hükümet kontratları) çerçevesindeki faaliyetler de 2015/24 sayılı Tebliğ kapsamı dışındadır.

3) A tipi ve B tipi UGŞ nedir, aralarında ne gibi farklar vardır?

TÜRKAK'tan ya da TÜRKAK'ın akreditasyon hizmeti vermediği alanlarda veya TÜRKAK'ın tâbi olduğu eşdeğerlik incelemesinin akreditasyon talep edilen uygunluk değerlendirme işlemi için olumlu sonuçlanmadığı durumlarda, Avrupa Birliği üyesi ülkelerin eşdeğerlik incelemesini olumlu bir şekilde tamamlamış ulusal akreditasyon kuruluşlarından akredite olan UGŞ'lere A grubu; akredite olmayanlara B grubu uluslararası gözetim şirketi statüsü verilir.

Gözetim faaliyetleri bakımından akreditasyonun kapsamının belirlenmesinde Türk Gümrük Tarife Cetveli fasılları dikkate alınır.

A tipi UGŞ'ler birçok bildirimden ve denetimden muaftır. Örneğin; B tipi UGŞ belgesi 3 yıl geçerliken A tipi UGŞ belgesi, akreditasyon belgesinin süresi dolana kadar geçerlidir. B tipi UGŞ'ler, başvuru belgelerinde meydana gelen değişiklikleri (örneğin; gözetim faaliyetini yürütecek uzman personelin işten çıkması gibi) 1 ay içinde bildirmek zorunda iken, A tipi UGŞ'ler yalnızca akreditasyon sertifikalarındaki değişiklikleri 1 ay içinde bildirmek zorundadırlar. B tipi UGŞ'ler rutin denetime tabi iken A tipi UGŞ'ler şikâyet üzerine veya gerekli görüldüğünde denetlenirler.

Ayrıca radyasyon kontrolü, yalnızca A tipi UGŞ'lerin belirli şartlarla yerine getirebileceği bir faaliyettir.

Bir UGŞ, yürüttüğü gözetim faaliyetlerinin yalnızca bir kısmı bakımından akredite olup diğer kısmı bakımından akredite olmayabilmektedir. Bu durumda akredite olduğu fasıllar için A tipi, akredite olmadığı fasıllar bakımından da B tipi uluslararası gözetim şirketi belgesi verilir. Bu itibarla, akredite olduğu faaliyetler bakımından A tipi UGŞ'lerin tabi olduğu hükümlere, akredite olmadığı faaliyetler bakımından ise B tipi UGŞ'lerin tabi olduğu hükümlere tabi olurlar.

4) A tipi UGŞ başvurusu nasıl yapılır?

Tebliğin ek-3'ünde yer alan başvuru formu ve akreditasyon sertifikası ile birlikte şirket/kuruluşun merkezinin yerleşik olduğu ilin bağlı olduğu Bölge Müdürlüğüne başvurulur. Başvuru formunda şirket/kuruluşa ilişkin bilgiler ile akreditasyon belgesi kapsamına giren malların Türk Gümrük Tarife Cetveli fasıllarına göre mal listesi beyan edilir.

A tipi uluslararası gözetim şirketi belgesi, akreditasyon sertifikasının süresi dolana kadar geçerlidir.

5) B tipi UGŞ başvurusu nasıl yapılır?

Her yılın Ocak ve Haziran aylarında, Tebliğin ek-3'ünde yer alan başvuru formu ile aşağıda belirtilen belgelerin asılları veya noter onaylı örnekleri ile birlikte şirket/kuruluşun merkezinin yerleşik olduğu ilin bağlı olduğu Bölge Müdürlüğüne başvurulur.

- Gözetim faaliyetini yürütecek uzman personelin istihdam edildiğini kanıtlayan hizmet sözleşmesi veya işe giriş bildirgesi,
- Gözetim faaliyetini yürütecek uzman personelin, yetkilendirme listesinde belirtilen şekilde Türk Gümrük Tarife Cetveli fasılları itibariyle yetkili oldukları alanları da gösteren listesi ve eğitim durumlarını gösteren belge,
- Gözetim faaliyetini yapacak uzman personele ait imza beyannamesi,
- Şirketin kuruluşunun tescil ve ilanına ilişkin Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi veya iktisadi işletmenin tüzel kişiliğini gösteren belge,
- Şirketi veya iktisadi işletmeyi temsil ve ilzama yetkili kişilere ait yetki belgesi ve imza sirküleri,
- İktisadi işletmeler için mesleki sorumluluk sigorta poliçesi.

B tipi uluslararası gözetim şirketi belgesi 3 yıl geçerlidir.

6) Kimler başvuruda bulunamaz?

Uluslararası gözetim şirketi belgesinin yenilenmesi talebi uygun görülmeyen şirket ve kuruluşlar, bu konudaki yazılı bildirim yapıldığı tarihten itibaren bir yıl boyunca başvuruda bulunamaz.

Verilen son uluslararası gözetim şirketi belgesinin geçerlilik süresi içinde uluslararası gözetim şirketi statüsü geri alınan şirket ve kuruluşlar, geri alma tarihinden itibaren bir yıl boyunca başvuruda bulunamaz.

7) Hâlihazırda A tipi UGŞ statüsü bulunanlar yeni dönemde nasıl bir yol izleyeceklerdir?

01/07/2015 tarihinden önce verilen uluslararası gözetim şirketi belgelerinin, **2015 Temmuz ayı içerisinde** yenilenmesi gerekmektedir. Aksi halde uluslararası gözetim şirketi statüleri geçersiz sayılır. Temmuz ayından sonra yapılan yenileme başvuruları yeni başvuru olarak değerlendirilir.

8) Hâlihazırda B tipi UGŞ statüsü bulunanlar yeni dönemde nasıl bir yol izleyeceklerdir?

01/07/2015 tarihinden önce verilen uluslararası gözetim şirketi belgeleri, bir sonraki başvuru dönemine kadar geçerlidir. Dolayısıyla akredite olmayan UGŞ'lerin, bir sonraki başvuru dönemi olan **Ocak ayı içerisinde** B tipi UGŞ belgesinin yenilenmesi için başvuruda bulunmaları gerekmektedir. Aksi halde UGŞ statüleri geçersiz sayılır. Ancak bu durumda dahi, sonraki başvuru dönemlerinde (Ocak ve Haziran aylarında) yeni başvuru yapılabilir.

Yenileme başvurularında, başvuru formunda belirtilen belgelerdeki değişiklikler ve eksikler tamamlanır.

9) Uluslararası Gözetim Şirketi belgelerinin geçerlilik süresi ve yenileme başvuruları

A tipi uluslararası gözetim şirketi belgesi, akreditasyon sertifikasının süresi dolana kadar geçerlidir. A tipi UGŞ'ler, akreditasyon sertifikalarının yenilenmesi halinde, yenilemeyi takip eden 1 ay içinde A tipi uluslararası gözetim şirketi belgesinin de yenilenmesi başvurusunda bulunulabilirler.

B tipi uluslararası gözetim şirketi belgesi, verildiği tarihten itibaren üç yıl süreyle geçerli olup bu sürenin bitiminden önceki en erken üç ay, en geç bir ay önce Bölge Müdürlüğüne yenileme başvurusunda bulunulabilir.

Yenileme başvuruları, şirket veya kuruluşun merkezinin yerleşik olduğu ilin bağlı olduğu Bölge Müdürlüğüne yapılır.

10) Yenileme talepleri hangi koşullarda kabul edilmez?

Uluslararası gözetim şirketlerinin ve bunların personelinin, Uygunluk Değerlendirme Kuruluşları ve Onaylanmış Kuruluşlara Dair Yönetmelik, Dünya Ticaret Örgütü Sevk Öncesi İnceleme Anlaşması ve ilgili teknik düzenlemeler ile 3/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan usul ve esaslara uygun olarak dürüstlük, bağımsızlık, tarafsızlık, şeffaflık, ayrımcılık yapmama ve ticari sırları koruma koşullarını sağlayacak ve müşterilerini gereksiz külfete sokmayacak şekilde faaliyette bulunmaları gerekmektedir. İlgili mevzuata ve bu yükümlülüklerle aykırı davranan UGŞ'lerin belgeleri yenilenmez.

Verilen son uluslararası gözetim şirketi belgesinin geçerlilik süresi içinde (son 3 yıl içinde) altı ay süreyle faaliyetten men müeyyidesi veya uluslararası gözetim şirketi statüsünün geri

alınması müeyyidesi uygulanan ya da uygulanmasını gerektirecek faaliyetleri tespit edilenlerin uluslararası gözetim şirketi belgeleri yenilenmez.

3 yıl boyunca uluslararası gözetim şirketi faaliyetinde bulunmayan B tipi uluslararası gözetim şirketlerinin uluslararası gözetim şirketi belgesi yenilenmez

11) Gözetim faaliyetinin yürütülmesindeki usul ve esaslar

Buna göre, gözetim faaliyetlerinin yetkilendirme listesine göre ve dolayısıyla Türk Gümrük Tarife Cetveli fasılları itibariyle yetkilendirilmiş uzman personel tarafından “yürütülmesi” esastır. Uzman personel, uzmanlık gerektirmeyen gözetim faaliyetlerini bizzat yapmak zorunda değil fakat yürütmek zorundadır. Ancak, gözetim faaliyetini uzman personel gözetiminde gerçekleştiren personelin, gözetim faaliyetinin gerektirdiği uzmanlık bilgisi ve deneyime sahip olduğunun şirketi temsil ve ilzama yetkili kişi tarafından onaylanması gerekmektedir. Böylece, şirketin yetkili temsilcisinin beyanı esas alınmış; sorumluluk da bu kişiye; dolayısıyla şirkete yüklenmiştir. Gözetim faaliyetini yapan personelin, bu faaliyetin gerektirdiği vasıfları taşımadığının ispatı halinde ise müeyyide uygulanmaktadır. Bu müeyyide, aykırılığın derecesi göz önünde bulundurularak, faaliyetten süreli veya süresiz men olabileceği gibi, uluslararası gözetim şirketi statüsünün geri alınması da olabilir.

12) Gözetim raporu nasıl düzenlenir?

UGŞ’ler, düzenleyecekleri gözetim raporlarını müteselsil sıra numarası ve tarih vermek suretiyle kayda alır. Gözetim raporları, gözetim faaliyetlerinin nasıl yapılacağına ilişkin müşteri talimatlarına ve prosedürlere uygun olarak, ihtiyaç duyulabilecek tüm bilgileri içerecek şekilde eksiksiz, ayrıntılı ve gerçeğe uygun şekilde düzenlenir.

Gözetim raporlarının aslında ve firma dosyasındaki nüshasında, gözetim faaliyetini yürüten uzman personelin ad, soyad ve unvanı belirtilir. Bu raporların aslı ve UGŞ’nin dosyasındaki nüshasında, gözetim faaliyetini yürüten uzman personelin veya şirketi temsil ve ilzama yetkili bir kişinin ıslak imzasının bulunması ve belgelerin imzalı nüshalarının beş yıl süreyle saklanması zorunludur. Denetimlerde bu hususlar araştırılır.

13) UGŞ’lerin yükümlülükleri nelerdir?

UGŞ’lerin, dürüstlük, bağımsızlık, tarafsızlık, şeffaflık, ayrımcılık yapmama ve ticari sırları koruma koşullarını sağlayacak ve müşterilerini gereksiz külfete sokmayacak şekilde faaliyette bulunmaları gerekir. Aksi halde en az bir ay faaliyetten men müeyyidesi olmak üzere ihlalin ağırlığı göz önünde bulundurularak faaliyetten süreli veya süresiz men veya statünün geri alınması müeyyideleri uygulanır.

UGŞ’ler, kendileri tarafından gerçekleştirilen ithalat ve ihracat için gözetim faaliyetinde bulunamazlar. Aksi halde en az bir ay faaliyetten men müeyyidesi olmak üzere ihlalin ağırlığı göz önünde bulundurularak faaliyetten süreli veya süresiz men veya statünün geri alınması müeyyideleri uygulanır.

Gözetim raporlarının aslında ve firma dosyasındaki nüshasında, gözetim faaliyetini yürüten uzman personelin ad, soyad ve unvanı belirtilir. Gözetim raporlarının aslı ve firma dosyasındaki nüshasında, gözetim faaliyetini yürüten uzman personelin veya şirketi temsil ve

ilzama yetkili bir kişinin ıslak imzasının bulunması ve belgelerin imzalı nüshalarının beş yıl süreyle saklanması zorunludur.

UGŞ'ler, laboratuvar analizlerini, akredite laboratuvar olması koşuluyla kendi laboratuvarlarında veya özel laboratuvarlarda yaptırabilir. Ayrıca kamu kuruluşları tarafından yetkilendirilmiş laboratuvarlarda da bu analizler yapılabilir. Bunun dışındaki laboratuvarlar kabul edilmemektedir.

Müşterinin, laboratuvar analizinin görevlendirilen UGŞ'nin laboratuvarından başka bir laboratuvarda yapılması yönünde yazılı bir talimatı varsa, bu talimatın beş yıl süreyle saklanması zorunludur.

A tipi UGŞ'lerin, akreditasyon belgelerinde meydana gelen değişiklikleri en geç bir ay içinde Bölge Müdürlüğüne ibraz etmeleri zorunludur. Aksi halde uyarı müeyyidesi uygulanır. Ancak aynı durumun tekrarı halinde faaliyetten süreli men müeyyideleri uygulanabilir.

B tipi UGŞ'lerin, başvuru belgelerinde meydana gelecek değişiklikleri en geç bir ay içinde Bölge Müdürlüğüne ibraz etmeleri zorunludur. Aksi halde uyarı müeyyidesi uygulanır. Ancak aynı durumun tekrarı halinde faaliyetten süreli men müeyyideleri uygulanabilir.

A ve B tipi UGŞ'lerin, gözetim faaliyetinde bulunacak yeni şubelere ilişkin bildirim, şubenin açıldığı tarihten itibaren bir ay içerisinde hem merkezin hem de şubenin bağlı olduğu Bölge Müdürlüklerine yapmaları zorunludur. Aksi halde uyarı müeyyidesi uygulanır. Ancak aynı durumun tekrarı halinde faaliyetten süreli men müeyyideleri uygulanabilir.

Mesleki sorumluluk sigortası bulunan UGŞ'lerin (iktisadi işletmelerin), sigorta sözleşmelerinin yenilendiğini, yenilenme tarihinden itibaren bir ay içerisinde Bölge Müdürlüğüne bildirmeleri zorunludur. Aksi halde uyarı müeyyidesi uygulanır. Ancak aynı durumun tekrarı halinde faaliyetten süreli men müeyyideleri uygulanabilir.

14) Denetim Usul ve Esasları

A tipi UGŞ'ler, rutin denetimlerden muaftır ancak gerekli görüldüğünde Genel Müdürlükçe verilecek talimat çerçevesinde denetlenebilir.

B tipi uluslararası gözetim şirketlerinin merkez ve şubeleri, yıl içinde en az bir kez denetlenir.

Denetimlerde; dosyalama sistemi, uzman personel bilgileri, gözetim raporlarındaki imzalar, saklanması gereken evrakların saklanıp saklanmadığı, laboratuvarların uygun olup olmadığı, faaliyet alanı dışına çıkıp çıkmadığı, kendi ithalatı veya ihracatıyla ilgili gözetim faaliyetinde bulunup bulunmadığı, son 3 yıldır gözetim faaliyetinde bulunup bulunmadığı gibi hususlar araştırılır. Ancak şikayet üzerine veya gerekli görüldüğünde Genel Müdürlükçe daha detaylı bir inceleme talep edilebilir.

Denetimlerde uluslararası gözetim şirketleri tarafından gözetim faaliyetleriyle ilgili olarak düzenlenmiş tüm belge, rapor ve faturalar incelenebilir.

15) Müeyyideler neye göre belirlenmiştir?

2006/21 sayılı Tebliğde müeyyide hükmü yer almamaktaydı ancak Teknik Düzenlemeler Rejimi Kararı çerçevesindeki müeyyide uygulama yetkisi kullanılmakta, bu yapılırken de bazı ayrımcılık yapılmaması için bazı usul ve esaslar ile hareket edilmekteydi. Bu usul ve esaslar yeni Tebliğe aktarılmış ve bu itibarla şeffaflık sağlanmıştır.

Bu itibarla, aykırılıkların derecesi göz önünde bulundurularak uyarı, faaliyetten süreli men veya uluslararası gözetim şirketi statüsünün geri alınması müeyyideleri düzenlenmiştir. Buna göre, hafif olarak değerlendirilebilecek aykırılıklar halinde en fazla iki kez; daha ağır aykırılıklarda en fazla 1 kez uyarı müeyyidesi uygulanması; aynı konularda yeniden Tebliğ hükümlerinin ihlal edilmesi halinde veya daha ağır ihlallerin ilk kez gerçekleştirilmesi hallerinde 1 ay faaliyetten men, daha ağır ihlallerde ise sırasıyla 3 ay ve 6 ay faaliyetten men ya da statünün geri alınması müeyyidelerinin uygulanması öngörülmüştür. 3 ay süreyle faaliyetten men müeyyidesi uygulanan uluslararası gözetim şirketlerinin aynı konuda yeniden Tebliğ hükümlerine aykırı hareket etmeleri halinde, 6 ay süreyle faaliyetten men edilmeleri veya statülerinin geri alınması müeyyidelerinden birinin uygulanması, Genel Müdürlüğün takdirine bırakılmıştır. Bu durumda ihlalin ağırlığını ve konunun Tebliğin bütününe uygulanması yönünden önemini göz önüne alarak uygulanacak müeyyideyi Genel Müdürlük belirleyecektir.

Bunun yanında, Tebliğin ve uluslararası gözetim şirketi statüsünün var oluş amacıyla bağdaşmayan bazı esaslı aykırılık durumlarında, uluslararası gözetim şirketi statüsünün doğrudan geri alınabileceği de hükme bağlanmıştır.

Akredite gözetim şirketlerine de, Tebliğin ilgili hükümlerine aykırı hareket etmeleri halinde müeyyide uygulanabilecektir. Müeyyideler maddesindeki hükümlerden, B tipi uluslararası gözetim şirketleri için geçerli oldukları ayrıca belirtilmeyenler, hem A tipi hem B tipi uluslararası gözetim şirketlerini kapsamaktadır.